

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minvws.nl; (10)(2e) (10)(2e) @cbs.nl; (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
From: (10)(2e) (10)(2e)
Sent: Fri 5/15/2020 2:46:27 PM
Subject: RE: SVP spoedige onderbouwing vereist!
Received: Fri 5/15/2020 2:46:28 PM
[beschrijving gebruik anoniemobtelgegevens 20200515.docx](#)

Ha (10)(2e)
 Hier is een A4tje met een beschrijving van het gebruik van de gegevens. Ik ben er niet aan toegekomen om nog een ander voorbeeld te noemen: kijken naar reizigersspreiding in de loop van de dag (gaan inderdaad minder mensen in de spits naar studentensteden reizen)?
 Vriendelijke groeten,
 (10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minvws.nl>
Sent: vrijdag 15 mei 2020 13:21
To: (10)(2e) (10)(2e) @cbs.nl; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: SVP spoedige onderbouwing vereist!

Super veel dank voor deze reactie en de snelle hulp. Ik heb alles ingebracht en we bespreken het zo met alle betrokken wetgevingjuristen. Ik houd jullie op de hoogte!

Van: (10)(2e) <(10)(2e)@cbs.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 12:29
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minvws.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
CC: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: RE: SVP spoedige onderbouwing vereist!

Hallo (10)(2e)

@(10)(2e) kun jij onderstaand bevestigen of aanvullen?

Ik begrijp je vraag. Het groter maken van het gebied is belangrijk voor de privacybescherming. Er is echter ook een afweging voor de bruikbaarheid en een afweging met andere grondrechten (zoals de vrijheidsbeperkingen die nu gelden) zo slim mogelijk in te zetten (en te beperken). Het CBS gebruikt op basis van de BAG de volgende gebiedsindelingen die gebruikelijk zijn in statistieken. Dit zijn:

- 100x 100 meter grids (miljoenen gebieden) of kilometergrids
- Buurten (ongeveer 13.000)
- Wijken (ongeveer 3200)
- Gemeenten (ongeveer 350)
- Provincies (of regio's)

De indeling naar postcode (eigendom van PostNL) wordt ook wel gedaan, maar kent allerlei praktische geografische nadelen. Zo kent elke gemeente wel een "Europalaan" die gemeenten doorkruist en kilometers lang is. De oorspronkelijke toepassing is bedoeld voor postbezorging. Voor het RIVM is dit alleen handig als we personen willen herleiden naar adressen en dat willen we juist NIET doen. Ook zijn er regels rondom het gebruik van postcodes die eigendom zijn van PostNL.

Het laagste niveau waar beleid en besturing praktisch op mogelijk is voor de volksgezondheid, is op gemeentenniveau. Dat is ook de indeling waarop het bestuur in Nederland georganiseerd is. Daaronder is niet goed te beargumenteren nog. Op provincieniveau of regioniveau is zeker te grof om iets met de uitkomsten te kunnen doen qua aansturing voor beleid.

Stel dat er in Almere opeens meer infecties opduiken dan kun je op basis van de data zien dat Amsterdam en misschien Zoetermeer ook kandidaat is voor een stijging en de vervolggemeenten weer (Corona kent een incubatietijd waardoor je vooruit moet kijken naar andere gemeenten). Ziekenhuizen kunnen dan voorbereidingen treffen. Als je op provincieniveau zit kun je daar niets over zeggen. Je kunt dan ook alleen maatregelen op een heel groot gebied treffen (voor tiantallenziekenhuizen) en die zullen maar een beperkt effect hebben op dat grote gebied ook.

Daardoor is gemeenteniveau het "optimum" dus waarde van uitkomsten voor beleid en minimaal gebruik van privacygevoelige data.

Onthulling van personen na weegcorrecties en afrondingen op gemeenteniveau is uitgesloten. De methode van het CBS voorziet hierin.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @minvws.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 11:39
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>
CC: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @cbs.nl>
Onderwerp: RE: SVP spoedige onderbouwing vereist!
Urgentie: Hoog

Hoi (10)(2e) en (10)(2e)

Zouden jullie mij zo spoedig mogelijk (voor 13.00) kunnen laten weten welk aggregatieniveau noodzakelijk is en waarom.

In het voorstel moeten we een waarborg opnemen, op welk niveau dit moet zijn:
 Is dat op gemeenteniveau? Of moeten we daar een postcode aantal aan hangen?

Zouden jullie mij daar specifiek antwoord op kunnen geven met onderbouwing waarom?

Dank!

Groeten

(10)(2e)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 09:48
Aan: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @minvws.nl>
CC: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>; (10)(2e) @cbs.nl' <(10)(2e)> @cbs.nl>
Onderwerp: FW: SVP spoedige onderbouwing vereist!

Ha (10)(2e)

Hierbij de antwoorden van (10)(2e) en mij en (10)(2e) (onderstaand in de tekst geschreven).
 Indien nog nodig ben ik na 11 uur beschikbaar.

Groet (10)(2e)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 09:23
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @rivm.nl>
Onderwerp: FW: SVP spoedige onderbouwing vereist!

Ha (10)(2e)

Hieronder de antwoorden van (10)(2e) in paars, en die van mij er aan toegevoegd in een grijsblauwige kleur.
 (10)(2e) heeft zijn powerpoint bijgevoegd, lijkt me bruikbaar.

Kan jij hier naar kijken en het voor 10 uur doorsturen naar (10)(2e)

Excuses voor de haast van mijn kant, maar moet nog dingen voorbereiden voor OMT.

Vriendelijke groeten,

(10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)> <(10)(2e)> @cbs.nl>

Sent: vrijdag 15 mei 2020 09:04

To: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: RE: SVP spoedige onderbouwing vereist!

Hoi (10)(2e)

Hierbij de antwoorden. Zie onder in paars.

Groeten,
 (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 15 mei 2020 08:29
Aan: (10)(2e) <(10)(2e)@cbs.nl>
Onderwerp: FW: SVP spoedige onderbouwing vereist!
Urgentie: Hoog

Ha (10)(2e)

Hier vragen die we snel moeten beantwoorden (als in komend uur). Heb jij een paar zinnen voor vraag 9 (Rol van het CBS. Het CBS gaat alleen gegevens samenvoegen, of gaat zij ook gegevens verrijken? Wat gaat het CBS precies in opdracht RIVM doen?). Ik weet niet wat wordt bedoeld met samenvoegen en verrijken. Mijn idee is: CBS ontvangt elke dag gegevens van providers en zet het om in een matrix per uur met aantallen in gemeente, naar gemeente/categorie buitenland van herkomst. Met afkap om onthulling te voorkomen. Matrix gaat naar RIVM. Daarna kunnen de gegevens van providers weg.

Vriendelijke groeten,

(10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minvws.nl>
Sent: vrijdag 15 mei 2020 07:54
To: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@minezk.nl>
Subject: SVP spoedige onderbouwing vereist!
Importance: High

Ho (10)(2e) en (10)(2e)

We hebben een advies van de Autoriteit Persoonsgegevens ontvangen. Een groot deel van het advies betreft opmerkingen over de onderbouwing van de noodzaak. Ik wil jullie vragen om z.s.m. vanochtend een specifiekere reactie te geven op de volgende vragen:

1. Welke gegevens heeft het RIVM precies nodig? Dit is beschreven in eerdere aangeleverde documenten (bijgeleverde powerpoint). Voor wat betreft de uitkomsten is het een herkomst bestemmingsmatrix telling van alle gemeenten op uurniveau vanaf 01-01-2020 tot nu. Er wordt een uitsplitsing gemaakt van personen uit het buitenland, bewoners en bezoekers aan een gemeente. Deze anonieme tellingen van personen (feitelijk zijn het schattingen) worden gemaakt uit verkeersgegevens van mobiele telefoongegevens. Uitkomst: Matrix met telling van aantal mensen per gemeente, naar herkomst (gemeente met zendmast waar meest contact wordt gemaakt, buitenland in 8 categorieën) voor elk uur. (tellingen afgekap om onthulling te voorkomen)
2. Wat is precies het doel? Wetenschappelijk onderzoek is geen doel onder de richtlijn, maar wel algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid. Echter we moeten dit doel wel specifieker kunnen onderbouwen. Waar heeft het RIVM de gegevens precies voor nodig? De toelichting volstaat in essentie met de stelling dat de data iets kunnen zeggen over het potentiële risico van virusoverdracht tussen personen en daarmee een eerste signaal kunnen geven aan de onderzoekers van het RIVM dat er sprake is van opleving van het virus. Het voorbeeld in de toelichting (relatief veel verplaatsing tussen twee gemeenten) verduidelijkt dit maar beperkt, ook omdat niet helemaal helder is of ook beoogd wordt verkeer binnen gemeenten te kunnen volgen en waarom dit soort informatie op uur basis nodig is.

Wetenschappelijk onderzoek als doel is niet aan de orde. Met de gegevens kan het RIVM bij een opleving van het aantal besmettingen sneller handelen, dat wil zeggen GGD'en waarschuwen en adviseren over handelingsperspectief voor landelijk en lokaal bestuur. Het "mengen" van groepen personen tussen gemeenten kan worden bepaald. Dit vormt ook een belangrijke voorspeller hoe de epidemie zich kan verspreiden. Tenslotte is de effectiviteit van vrijheidsbeperkende

maatregelen goed te zien (drukte is uit de data af te leiden). Hierdoor kunnen deze maatregelen worden geoptimaliseerd tot een minimale vrijheidsbeperking zoals alleen lokale acties. Het gaat daarbij niet om handhaving, maar om een algemeen beeld te krijgen van de effecten van maatregelen. Doel: drukte en verplaatsingen op bevolkingsniveau monitoren. De verplaatsingen die relevant zijn voor de verspreiding van COVID19 zijn verplaatsingen van uur tot uur in de dag, niet van dag tot dag (dan heb je alleen reizen). Het zou eventueel ook kunnen met gegevens per twee of drie uur, zeker niet met gegevens per 12 of 24 uur. Geen doel: verkeer binnen gemeenten volgen. Reizen binnen Nederland in kaart brengen.

3. Welke alternatieven zijn er en waarom werken die niet? Voor verplaatsingen tussen gemeenten kan bij voorbeeld ook gebruik gemaakt worden van gegevens die anderszins beschikbaar zijn (bijv. van meetlussen, OV informatie). Niet overal in elke gemeenten liggen snelwegen met meetlussen zoals in de gemeente Gulpen Wittem bijvoorbeeld. Deze lussen liggen alleen op de snelwegen en op sommige rijkswegen. Ook verplaatsen mensen zich niet alleen met de auto. Ook is niet vast te stellen hoeveel mensen in die auto zitten. Voor een goed beeld van het verkeer en de interactie tussen gemeenten is dit nodig. De herkomst is ook niet vast te stellen. Het OV wordt op dit moment nauwelijks gebruikt. Wel is er deze week sprake van een opleving. De gegevens laten daarnaast alleen maar een deel van de verplaatsing zien van een deel van de populatie. Er zijn mensen die nooit met het OV gaan en geeft problemen met de representativiteit. Mensen leggen ook een deel van de verplaatsing per fiets of te voet af. Alternatieven zoals meetlussen OV informatie, richten zich op alleen verplaatsingen, een vervoersvorm, nemen aantallen voetgangers en fietsers niet mee. Geen informatie over drukte. Facebook en Google zijn alternatieven, maar bieden alleen voor selecte groep van gebruikers die toestemming heeft gegeven is informatie beschikbaar, de methode van verwerking van de gegevens en bescherming tegen onthulling in deze bedrijven is niet bekend.
4. Waarom zijn gegevens op uurbasis nodig? Zijn ze echt binnen de gemeenten nodig? De gegevens zijn op uurbasis nodig om de dynamiek van de stromen groepen goed te kunnen zien. Dat lukt niet op 4-uurs of 12-uurs basis. Zie ook de powerpoint! Beleid voor gezondheid wordt gemaakt op gemeenteniveau en GGD's werken op het niveau van de gemeenten. Het is logisch om deze gebieden ook aan te houden. Grotere gebieden maken ook weer dat de informatie een aanzienlijk deel van de betekenis verliest. Kleinere gebieden maken een verfijndere uitvoering van de lockdownmaatregelen mogelijk. Als voorbeelden: bijvoorbeeld de betekenis van centrumgemeenten t.o.v. omliggende dorpen, effect van openstelling van markten, bezoek aan recreatieplaatsen, etc. Burgemeesters van gemeenten zijn in Nederland de autoriteit voor infectieziektenbestrijding, een GGD regio of veiligheidsregio is te groot, hier is heel weinig informatie te verwachten waarop geacteerd kan worden. Uurbasis is nodig om voor infectieziekten relevant dynamiek van verspreidingspatroon op te pakken, dagbasis zou alleen vakanties, reizen geven. 1 uurbasis kan mogelijk na evaluatie naar 2, max 3 uur basis.
5. Welke minimale gebiedsgrootte zou aangegeven kunnen worden, zodat het gebied niet te klein is wat tot herleidbaarheid zou leiden, maar nog wel werkbaar is voor het RIVM. De minimale benodigde grootte is op gemeenteniveau. Het CBS geeft aan dat voor de meeste gebieden ook nog wijkniveau mogelijk is zonder dat het tot herleidbaarheid te leiden. Zeker voor de grote steden. Een enkele dunbevolkte gemeente zou op wijkniveau problemen op kunnen leveren maar dat wordt onderdrukt door de beveiliging in het systeem (er komen in dit geval geen data beschikbaar voor dit gebied). Uitgaande van de informatie die nodig is, wordt uitgegaan van gemeenteniveau. Herleidbaarheid kan met afkappen worden tegengegaan; CBS heeft met deze manier van beveiliging veel ervaring. Groter dan gemeenten geeft geen relevante informatie.
6. Welke minimale interval voor doorgifte van gegevens heeft het RIVM per se minimaal nodig? De data worden elke 24 uur beschikbaar gemaakt. We willen de verwerkte, anonieme gegevens dagelijks ontvangen om actie te kunnen ondernemen
7. Tot welke periode moet minimaal teruggegaan worden in de tijd? Kan dat vanaf nu tot einde van de crisis/bevoegdheden Wpg niet meer ingeroepen worden? AP wil een beginpunt, zodat niet eindeloos tot in het verleden teruggegaan kan worden. De telecomwet gaat uit van een bewaartermijn van max 6 maanden. Langer terug kan dus echt niet. Wij stellen voor 5 maanden terug te gaan dus per 1-1-2020 We willen terug in de tijd om een baseline met normale verplaatsingen op bevolkingsniveau te bepalen voor de maatregelen ingingen, in een normale situatie (geen school vakantie, geen carnaval). Daarvoor hoeven we niet verder terug dan 1 januari 2020.
8. Welke bewaartermijn is minimaal nodig? Kunnen de gegevens meteen na bewerking weggegooid worden? Zo nee, wat is de minimaal nodige bewaartermijn? De brondata worden na 6 maanden weggegooid net als de gepseudonimiseerde data. De uitkomsten van de tellingen, de statistieken blijven wel bewaard. De gegevens van de providers kunnen meteen na bewerking door het CBS worden weggegooid. De geanonimiseerde gegevens kunnen langer bewaard worden. Minimale bewaartermijn is een jaar.
9. Rol van het CBS. Het CBS gaat alleen gegevens samenvoegen, of gaat zij ook gegevens verrijken? Wat gaat het CBS precies in opdracht RIVM doen? Het CBS zorgt voor de bewerkingen bij de telco tot aan het eindproduct. Het gaat er ook voor zorgen dat de gegevens van voldoende kwaliteit zijn. Verder worden gegevens representatief gemaakt door ze te ijken aan informatie uit de gemeentelijke basisinformatie. Dit gebeurt niet op persoonsniveau (kan technisch niet) maar op gemeenteniveau. Immers, jonge kinderen en oudere bejaarden hebben vaak geen mobiel. Daarnaast hebben mensen vaak meerdere toestellen. Verder dienen we ervoor te zorgen dat er geen tellingen ontstaan op het niveau van 1 operator (bijvoorbeeld alleen de klanten van KPN) maar een onafhankelijke representatieve telling. Het weegmodel blijft geheim bij het CBS om terugrekenen (en onthullen van bedrijfsgevoelige info) te voorkomen. CBS ontvangt elke dag gegevens van

providers en zet het om in een matrix per uur met aantallen in gemeente, naar gemeente/categorie buitenland van herkomst. Met afkap om onthulling te voorkomen. Matrix gaat naar RIVM. Daarna kunnen de gegevens van providers weg.

Alvast bedankt!

Groet,

(10)(2a)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*